

Od rondla do muzeum, czyli pietrowickie spotkania z archeologią

Jeszcze kilka lat temu nikt w Pietrowicach Wielkich nie myślał o muzeum, a teraz jego wizja nabiera coraz realniejszych kształtów. Wszystko dzięki tajemniczym koczownikom i odkryciom poczynionym w Kornicach, w miejscu fabryki Eko-Okien. Zdaniem archeologów, efekty tutejszych badań jak mało które uzupełniają wiedzę o europejskiej prehistorii.

Gminne centrum społeczno-kulturalne kolejny już raz, tym razem 18 listopada, gościło uczniów, mieszkańców i pasjonatów lokalnej historii na serii odczytów przygotowanych wspólnie przez Gminę Pietrowice Wielkie, Fundację Nauki "Archaeologia Silesiae" oraz Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Archeolodzy pod wodzą dr. Mirosława Furmanka z Wrocławia streścili wiedzę o odkryciach w naszym regionie, dokonanych nie tylko w Kornicach, ale również w Owsiszczach czy Samborowicach. Dorobek tych badań, a także zebrane zabytki, pozwalają śmiało snuć plany organizacji w Pietrowicach Wielkich muzeum archeologicznego. Gmina widzi w tym szansę na rozwój lokalnej turystyki. Źródłem finansowania miałyby być środki unijne. Lokalizacja to rejon kamiennego mostu, na końcu ul. Mickiewicza.

Przypomnijmy, początek archeologicznej kariery Pietrowic Wielkich dał słynny rondel oraz badania na miejscu obecnej fabryki Eko-Okien. Bliskość Bramy Morawskiej, przez którą dawniej wiodł bursztynowy szlak i migrowały duże społeczności, sprawia, że nasz region jest dla archeologów miejscem wyjątkowo ciekawym. Już w XIX w. notowane są tu liczne znaleziska monet rzymskich, a w Łubowicach odkryto ślady ogromnej osady kultury łużyckiej. Kornice oraz sąsiednie Pietrowice Wielkie (szczególnie dorzecze rzek Troja i Psina) były już przed wojną w kręgu zainteresowań niemieckich badaczy o czym świadczą zachowane w archiwach relacje i [zdjęcia](#) z badań.

Archeolodzy podeszli więc z entuzjazmem do badań ratunkowych na obszarze przyszłej wtedy fabryki, korzystając ze wsparcia spółki Eko-Okna. Rzadko się bowiem zdarza, by inwestorzy tak mocno wspierali naukę. - Według rejestrów nic tam nie powinno być. Tymczasem na obszarze 4,23 ha znaleziono około 50 tys. zabytków - mówi dr M. Furmanek. W trakcie eksploracji (wykorzystano przy niej m.in. skanowanie laserowe terenu) odnaleziono wyroby krzemienne sprzed 20 tys. lat, stworzone przez ówczesnego homo sapiens, zaliczanego do kręgów kultury oryńskiej, potem zabytki neolityczne z czasów kultury ceramiki wstęgowej rytej (7,5-7 tys. lat temu), kiedy w dzisiejszych Kornicach - prawdopodobnie z terenu Moraw - pojawili się pierwsi rolnicy lepiący gliniane naczynia. Po nich zagościła tu kultura malicka (6700-6500 lat temu) i pierwsi hodowcy z okresu zwanego kulturą amfor kulistych (4900-4700 lat temu). Te ostatnie odkrycia okazały się archeologiczną sensacją, bo po tej społeczności pozostały fragmenty dużej, zajmującej 4 ha osady, w tym konstrukcje budynków mieszkalnych, liczne zabytki ruchome, w tym figurki zwierząt, oraz pochówki zwierzęce, być może ofiarne. Następnie zagościła tu kultura pucharów dzwonołatych (4400-4300 lat temu), po której przetrwały w ziemi relikty cmentarzyska oraz fragmenty osady. - To jedyne takie znalezisko w Polsce - podkreślał dr Furmanek. Mieszkali w niej koczownicy, konno przemierzający ówczesną Europę. Ślady po nich znajdowano głównie w Europie Zachodniej. Ludzie ci dysponowali tajemną wiedzą. - Być może posiadli umiejętności obróbki miedzi - snuł przypuszczenia wrocławskich archeolog.

W Kornicach odnaleziono również ślady społeczności z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, czyli kultury łużyckiej. W tym czasie funkcjonowała tu osada (3350-2500 lat temu), po której pozostały rowy i fragmenty fosy. Kolejne znaleziska pochodzą już z XIII w., z okresu kolonizacyjnego. Funkcjonowała tu wówczas osada, później opuszczona. - Być może były to pierwsze Kornice, a ludność wybrała ostatecznie pod osadnictwo sąsiednie tereny, które do dziś zajmuje wieś - komentował dr Furmanek.

W Pietrowicach Wielkich odkryto osadę z epoki brązu, słynny pietrowicki rondel, który stał się tematem licznych doniesień prasowych, w tym w tygodniku Newsweek. Jego odnalezienie stało się możliwe dzięki... Google Earth, gdzie na zdjęciach archeolodzy wypatrzyli obiekt w kształcie rondla o średnicy około 180 m. Mieli nadzieję, że to obiekt mający przynajmniej 5 tys. lat, związany z kultem oraz obserwacjami astronomicznymi. Dokładnie badania nie potwierdziły jednak neolitycznej proveniencji znaleziska, choć zdaniem dr. Furmanka, jest ono wyjątkowo ciekawe, a zdaniem gminy warte wyeksponowane w ramach przestrzennego muzeum. Pomiędzy fosami odnaleziono pochówki, a funkcja obiektu wciąż nie jest dokładnie znana. Najprawdopodobniej - z powodu braku wewnątrz zabudowy - pełnił on funkcję społeczną, być może spotkań i kultu.

Program konferencji z 18.11.2015

- "Pięściak z Owsiszcza a obecność pierwszych ludzi w rejonie Bramy Morawskiej", prof. dr hab. Jan M. Burdukiewicz (Wrocław)
- "Narodziny nowej epoki. Przełom neolitu i epoki brązu w rejonie Pietrowic Wielkich", dr Mirosław Furmanek (Wrocław)
- "Dwa unikatowe cmentarzyska z przełomu neolitu i epoki brązu w Kornicach", mgr Agata Hałuszko (Wrocław)
- "Celtowie na bursztynowym szlaku. Najnowsze wyniki badań na osadzie kultury lateńskiej w Samborowicach", dr Przemysław Dulęba (Wrocław), mgr Jacek Soida (Katowice)
- "O czym mówią kości zwierząt odkryte w Kornicach i Pietrowicach Wielkich", mgr Marek Grześkowiak (Wrocław), dr Renata Abłamowicz (Katowice)
- "Letnia szkoła archeologii w Pietrowicach Wielkich", dr Maciej Ehlert, dr Mirosław Furmanek, mgr Marek Grześkowiak, mgr Agata Hałuszko, mgr Mateusz Krupski, mgr Maksym Mackiewicz, mgr Bartosz Myślecki (Wrocław)
- "Skanseny, rezerваты, muzea%u2026 Sposoby prezentacji stanowisk archeologicznych", mgr Bartosz Myślecki (Wrocław)
- "I co dalej... Idea Śląskiego Centrum Archeologii w Pietrowicach Wielkich", dr Mirosław Furmanek, mgr Maksym Mackiewicz, mgr Agata Hałuszko, mgr Bartosz Myślecki (Wrocław)
- "3 lata wykopalisk... Przegląd najważniejszych odkryć dokonanych podczas budowy fabryki Eko-Okna w Kornicach", dr Mirosław Furmanek, mgr Agata Hałuszko, mgr Maksym Mackiewicz, mgr Bartosz Myślecki (Wrocław)

Autor: Grzegorz Wawoczny